

**KOMMUNISTISEN
INTERNATIONALEN
IV KONGRESSI ¹²⁷**

MARRASKUUN 5.— JOULUKUUN 5. 1922

1

KOMINTERNIN IV MAAILMANKONGRESSILLE,
PIETARIN TYÖLÄISTEN JA PUNA-ARMEIJALAISTEN
EDUSTAJAIN NEUVOSTOLLE

Olen erittäin pahoillani, etten voi olla läsnä kongressin ensimmäisessä istunnossa ja että minun täytyy rajoittaa tervehtimään kirjeellisesti.

Kommunististen puolueiden tiellä olevista tavattoman suurista vaikeuksista huolimatta Komintern kasvaa ja lujittuu. Tärkein tehtävämme on edelleenkin työläisten enemmistön saaminen puolellemme. Ja tämän tehtävän me täytämme kaikesta huolimatta.

II ja II¹/₂ internationalen yhdistymisestä on hyötyä proletariaatin vallankumoukselliselle liikkeelle: siitä, että tulee olemaan vähemmän luulottelua, vähemmän petkutusta, on aina hyötyä työväenluokalle.

Parhaimmat toivotukseni ja palava tervehdykseni Pietarin työläisille ja heidän uudelle Neuvostolleen, jotka ottavat kaupungissaan vastaan Kominternin IV kongressin.

Pietarin työläisten tulee olla talousrintamallakin ensimmäisten joukossa. On ilahduttavaa kuulla, että Pietarin taloudellinen uudestisyntyminen on alkanut. Mitä tulee Pietarissa käyntiini, toivon voivani vastata kutsuunne tekemällä tämän matkan lähitulevaisuudessa.

Venäjän Neuvostovalta juhlii ensimmäistä viisivuotispäiväänsä. Se on vankempi kuin konsanaan ennen. Kansalais-sota on päättynyt. On saatu ensimmäiset taloudelliset

voitot. Neuvosto-Venäjä on erittäin ylpeä saadessaan auttaa koko maailman työläisiä heidän vaikeassa taistelussaan kapitalismin kukistamiseksi. Voitto on oleva meidän.

Eläköön Kommunistinen Internationale!

V. Uljanov (Lenin)

Moskova, marraskuun 4 pnä 1922.

*„Pravda“ № 253,
marraskuun 9 pnä 1922*

*Julkaistaan „Pravda“ lehdessä
tekstin mukaan*

2

VENÄJÄN VALLANKUMOUKSEN VIISIVUOTISPÄIVA
JA MAAILMANVALLANKUMOUKSEN NÄKÖALATSELOSTUS KOMINTERNIN IV KONGRESSISSA
MARRASKUUN 13 pnä 1922

(Toveri Leninin astuessa esiin hänet otetaan vastaan myrskyisin, kauan kestävin suosionosoituksin, jotka paisuvat koko salin suosion myrskyksi. Kaikki nousevat seisomaan ja laulavat „Kansainvälisen”.) Toverit! Minut on merkitty puhujalistalle pääselostajaksi, mutta käsitättehän, etten pitkällisen sairauteni jälkeen kykene tekemään laajaa selostusta. Voin esittää vain johdannon tärkeimpien kysymysten osalta. Aiheeni on oleva sangen suppea. Aihe „Venäjän vallankumouksen viisivuotispäivä ja maailmanvallankumouksen näköalat” on liian laaja ja suuri, joten yksi puhuja ei yleensä voi käsitellä sitä tyhjentävästi yhdessä puheessa. Sen vuoksi otankin käsiteltäväkseni vain vähäisen osan tuosta aiheesta, nimenomaan „uuden talouspolitiikan”. Otan tarkoituksellisesti vain tämän pienen osan, tehdäkseni teille selkoa tästä nykyhetken tärkeimmästä kysymyksestä, ainakin minulle se on tärkein, koska askartelen parhaillaan sen parissa.

Puhun siis siitä, miten aloitimme uuden talouspolitiikan ja mitä tuloksia olemme saavuttaneet tuon politiikan avulla. Rajoittumalla tähän kysymykseen onnistun ehkä tekemään yleiskatsauksen ja antamaan yleisen käsityksen tästä kysymyksestä.

Aloittaakseni siitä, miten päädyimme uuteen talouspolitiikkaan, minun on vedottava erääseen artikkeliini, jonka

kirjoitin vuonna 1918¹²⁸. Vuoden 1918 alussa koskettelin lyhyessä polemiikissa nimenomaan kysymystä, mikä kanta meidän on otettava valtiokapitalismiin nähden. Kirjoitin silloin näin:

„Neuvostotasavallassamme nyt (t.s. silloin) vallitsevaan asiintilaan verraten valtiokapitalismi olisi *askel eteenpäin*. Jos meillä sanokaamme puolen vuoden kuluttua saisi sijansa valtiokapitalismi, niin se olisi valtava saavutus ja varmin tae siitä, että vuoden kuluttua meillä lujittuu lopullisesti ja tulee voittamattomaksi sosialismi”.

Tämä oli tietenkin sanottu siihen aikaan, jolloin olimme tyhmempiä kuin nyt, mutta emme olleet kuitenkaan niin tyhmiä, ettemme olisi osanneet käsitellä tällaisia kysymyksiä.

Näin ollen olin vuonna 1918 sitä mieltä, että Neuvostotasavallan silloiseen taloudelliseen tilaan nähden valtiokapitalismi oli askel eteenpäin. Tämä kuulostaa perin kummalliselta ja mahdollisesti typerältäkin, sillä tasavaltamme oli jo silloinkin sosialistinen tasavalta; silloin me ryhdyimme joka päivä erittäin kiireellisesti — nähtävästi liiankin kiireellisesti — erilaisiin uusiin taloudellisiin toimenpiteisiin, joita ei voida sanoa muunlaisiksi kuin sosialistisiksi. Ja kuitenkin arvelin silloin, että valtiokapitalismi oli Neuvostotasavallan silloiseen taloudelliseen tilaan verraten askel eteenpäin, ja selitin tätä ajatusta edelleen siten, että pelkästään luettelin Venäjän talousjärjestelmän perusainekset. Nämä ainekset olivat mielestäni seuraavat: „1) patriarkaalinen, s.o. alkeellisin maatalouden muoto; 2) pien-tavaratuotanto (tähän kuuluu myös suurin osa viljaa myyvistä talonpoikaistosta); 3) yksityiskapitalismi; 4) valtiokapitalismi ja 5) sosialismi”. Kaikki nämä talousainekset olivat edustettuina silloisella Venäjällä. Asetin silloin tehtäväkseni selittää, missä suhteessa nämä ainekset ovat toinen toisiinsa ja eikö yhtä noista ei-sosialistisista aineksista, nimenomaan valtiokapitalismia, olisi pidettävä korkeampana kuin sosialismia. Toistan vieläkin: kaikista tuntuu sängen omituiselta se, että tasavallassa, joka julistaa itsensä sosialistiseksi, ei-sosialistinen aines arvostetaan korkeammaksi, tunnustetaan korkeammalla olevaksi kuin sosialismi. Mutta asia tulee käsitettäväksi, jos muistetaan, että emme suinkaan pitäneet Venäjän talousjärjestelmää minään yhdenlaatusena ja korkealle kehitty-

neenä, vaan olimme täysin tietoisia siitä, että meillä Venäjällä esiintyy sosialistisen talousmuodon ohella patriarkaalista maanviljelyä, joka on maanviljelyksen alkeellisin muoto. Mikä merkitys sellaisissa oloissa olisi voinut olla valtiokapitalismilla?

Edelleen kysyin itseltäni: mikä näistä aineksista on vallitseva? On selvää, että pikkuporvarillisessa ympäristössä on vallitsevana pikkuporvarillinen aines. Käsitin, että pikkuporvarillinen aines on vallitsevana; toisin ei olisi voinut ajatellakaan. Kysymys, jonka silloin asetin itselleni — tämä tapahtui eräässä erikoisaiheisessa polemiikissa, joka ei koskenut nykyistä kysymystä — kuului: miten suhtaudumme valtiokapitalismiin? Ja vastasin itselleni: valtiokapitalismi, vaikkei se olekaan sosialistinen talousmuoto, olisi meille ja Venäjälle otollisempi talousmuoto kuin nykyinen. Mitä se merkitsee? Se merkitsee, että me emme yliarvioineet sosialistisen talouden ituja emmekä sen alkeita, vaikka olimmekin jo suorittaneet yhteiskunnallisen vallankumouksen; päinvastoin, me tajusimme jo silloin tietyissä määrin sen, että olisi todellakin ollut parempi, jos olisimme ensin tulleet valtiokapitalismiin ja vasta sitten sosialismiin.

Minun on korostettava erikoisesti tätä puolta, sillä arvelen, että vain tältä pohjalta voidaan ensinnäkin selittää, mitä nykyinen talouspolitiikkamme on, ja toiseksi siitä voidaan tehdä sangen tärkeitä käytännöllisiä johtopäätöksiä myös Kommunistista Internationalea varten. En halua väittää, että meillä olisi ollut jo ennakolta valmiina perääntymissuunnitelma. Sitä ei ollut. Ne lyhyet polemiikki-luontoiset rivit eivät olleet silloin missään tapauksessa perääntymissuunnitelma. Niissä ei ole mainittu sanaakaan eräästä sangen tärkeästä kohdasta, nimittäin vapaakaupasta, jolla on mitä tärkein merkitys valtiokapitalismille. Kuitenkin yleinen, epämääräinen perääntymisajatus oli siten jo esitetty. Luullakseni meidän olisi kiinnitettävä tähän huomiota pitämällä silmällä paitsi maata, mikä talousjärjestelmänsä puolesta on ollut ja on edelleenkin sangen takapajuinen, myös Kommunistista Internationalea ja Länsi-Euroopan kehittyneimpiä maita. Nyt esimerkiksi valmistelemme ohjelmaa. Henkilökohtaisesti olen sitä mieltä, että menettelisimme parhaiten, jos käsittelisimme nyt kaikki ohjelmat vain yleispiirtein, niin sanoakseni

alustavassa keskustelussa, ja antaisimme ne painettaviksi, mutta emme tekisi nyt tänä vuonna lopullista päätöstä. Minkä vuoksi? Nähdäkseni ennen kaikkea tietenkin sen vuoksi, että tuskinpa me kaikki olemme tarkoin harkinneet niitä. Ja sitten vielä senkin vuoksi, että emme ole harkinneet juuri lainkaan sellaista kysymystä kuin mahdollista perääntymistä emmekä sitä, miten tämä perääntyminen olisi turvattava. Mutta tämä kysymys on sellainen, johon meidän on ehdottomasti kiinnitettävä huomiota, sillä sitä vaativat sellaiset koko maailmaa käsittävät perinpohjaiset muutokset kuin kapitalismin kukistaminen ja sosialismin rakentaminen siihen liittyvine äärettömine vaikeuksineen. Meidän ei ole ainoastaan tiedettävä sitä, miten meidän on toimittava silloin, kun siirrymme välittömästi hyökkäykseen ja saamme voittoja. Vallankumouksellisena aikana se ei ole kovinkaan vaikeaa eikä niintärkeääkään, ei ainakaan ratkaisevinta. Vallankumousaikana on aina hetkiä, jolloin vihollinen hämmentyy, ja jos sellaisena hetkenä hyökkäämme sen kimppuun, voimme voittaa sen helposti. Mutta se ei merkitse vielä mitään, koska vihollisemme, jos sillä on tarpeeksi malttia, voi jo ennakoita koota voimia j.n.e. Se voi silloin helposti provosoida meidät hyökkäämään ja sitten lyödä meidät moniksi vuosiksi takaisin. Siksi arvelenkin, että ajatuksella, että meidän on valmistettava itsellemme perääntymismahdollisuus, on sangen suuri merkitys, eikä ainoastaan teorian kannalta. Myös käytännön kannalta katsoen kaikkien puolueiden, jotka varustautuvat siirtymään lähitulevaisuudessa suoranaiseen hyökkäykseen kapitalismia vastaan, on jo nyt ajateltava sitäkin, miten ne takaavat itselleen perääntymismahdollisuuden. Arvelen, että jos otamme tämän opiksi kaikkien muiden vallankumouksemme kokemuksesta saamiemme opetusten ohella, niin siitä ei suinkaan ole meille mitään vahinkoa, vaan todennäköisesti siitä on monissa tapauksissa meille hyötyä.

Korostettuani, että pidimme jo vuonna 1918 valtiokapitalismia mahdollisena perääntymistienä, siirryn käsittelemään uuden talouspolitiikkamme tuloksia. Toistan, että tämä ajatus oli silloin vielä sangen epämääräinen, mutta vuonna 1921, kun olimme läpäisseet, ja läpäisseet voitokkaasti, kansalaissodan tärkeimmän vaiheen, meillä alkoi suuri — luullakseni suurin — Neuvosto-Venäjän sisäpo-

liittinen kriisi, joka sai tyytymättömiksi ei ainoastaan huomattavan osan talonpoikaistosta, vaan myös työläiset. Se oli ensimmäinen ja toivottavasti viimeinen kerta Neuvostovenäjän historiassa, jolloin suuret talonpoikaisjoukot asetuivat meitä vastaan, eivät tosin tietoisesti, vaan vaistomaisesti, mielihohteesta. Mistä tuo omalaatuinen ja meille tietysti sängen epämiellyttävä tilanne johtui? Syynä siihen oli se, että hyökätessämme taloudellisella alalla me etenimme liian pitkälle, emme valmistaneet itsellemme kyllin lujaa tukikohtaa ja että joukot tunsivat sen, mitä me emme osanneet silloin vielä tietoisesti määritellä, mutta minkä mekin kohta, muutaman viikon kuluttua, myönsimme, nimittäin: välitön siirtyminen puhtaasti sosialistiseen talousmuotoon, puhtaasti sosialistiseen jakoon on meille ylivoimaista, ja meitä uhkaa tuho, ellemmme pysty perääntymään niin, että rajoittuisimme helpompiin tehtäviin. Kriisi alkoi nähdäkseni helmikuussa 1921. Jo saman vuoden keväällä päätimme yksimielisesti siirtyä uuteen talouspolitiikkaan — sen suhteen en huomannut meillä suurempia erimielisyyksiä. Nyt, puolentoista vuoden kuluttua, vuoden 1922 lopulla, voimme jo tehdä eräitä vertailuja. Miten on käynyt? Miten olemme eläneet tämän runsaan puolentoista vuoden ajan? Mikä on tulos? Onko tuosta perääntymisestä ollut meille hyötyä ja onko se todellakin pelastanut meidät, vai onko tulos yhä epäselvä? Se on pääkysymys, jonka itselleni asetan, ja luulisin, että tällä pääkysymyksellä on ensiarvoinen merkitys kaikille kommunistisille puolueille, sillä jos vastaus olisi kielteinen, niin me kaikki olisimme tuohon tuomittuja. Arvelen, että me kaikki voimme hyvällä omallatunnolla vastata tuohon kysymykseen myönteisesti, nimenomaan siten, että kuluneet puolitoista vuotta ovat todistaneet ratkaisevasti ja ehdottomasti, että olemme läpäisseet tämän tutkinnon.

Koetan nyt todistaa sen. Sitä varten minun on lueteltava lyhyesti kaikki ne osat, joista taloutemme muodostuu.

Ennen kaikkea pysähdyn tarkastelemaan finanssijärjestelmäämme ja kuulua Venäjän ruplaa. Mielestäni Venäjän ruplaa voidaan pitää kuuluna jo senkin vuoksi, että näiden ruplien määrä ylittää nykyisin kymmenentuhatta biljoonaa. (N a u r u a.) Se on jo jotakin. Se on astronominen luku. (N a u r u a.) Olen varma, että täällä eivät kaikki edes tiedä, mitä tuo luku merkitsee. Mutta me emme pidä noita

lukuja, semmitenkään taloustieteen kannalta, peräti tärkeinä, sillä voidaanhan nollia pyyhkiä pois. (Naurua.) Tässä taidossa, joka taloustieteen kannalta ei myöskään ole lainkaan tärkeää, me olemme jonkin verran edistyneet, ja olen varma, että asiain kehittyessä edelleen edistymme mainitussa taidossa vielä paljon pitemmälle. Mutta todella tärkeä kysymys on ruplan vakauttaminen. Sen hyväksi me teemme työtä, sen hyväksi tekevät työtä parhaat voimamme, ja tätä tehtävää me pidämme merkitykseltään ratkaisevana. Jos onnistumme vakauttamaan ruplan pitemmäksi ajaksi, ja sittemmin pysyvästi, silloin olemme voittaneet. Mitkään nuo astronomiset luvut, mitkään biljoonat ja kymmenettuhannet biljoonat, eivät silloin merkitse mitään. Silloin voimme järjestää taloutemme vankalle pohjalle ja kehittää sitä vankalta pohjalta edelleen. Tästä kysymyksestä luulen voivani esittää teille melko tärkeitä ja ratkaisevia tosiasioita. Vuonna 1921 paperiruplan kurssi pysyi vakaana vajaat kolme kuukautta. Kuluvana vuonna, v. 1922, vaikkei se olekaan vielä päättynyt, tämä vakauskausi jatkui yli viisi kuukautta. Luulen tämän jo riittävän. Tämä ei tietenkään riitä, jos tahdotte meidän todistavan tieteellisesti, että tulevaisuudessa ratkaisemme tuon tehtävän kokonaan. Mutta mielestäni sitä ei ylipäänsä voida todistaa kokonaan ja täydellisesti. Mainitut tiedot todistavat, että viime vuodesta lähtien, jolloin ryhdyimme noudattamaan uutta talouspolitiikkaamme, tähän päivään mennessä olemme jo oppineet kulkemaan eteenpäin. Koska olemme sen oppineet, niin olen varma, että opimme edelleenkin saavuttamaan tällä tiellä yhä uusia menestyksiä, elleimme vain tee jotakin erikoisen suurta tyhmyyttä. Tärkeintä on kuitenkin kaupankäynti, nimenomaan tavaravaihto, joka on meille välttämätön. Ja koska kerran olemme osanneet järjestää tämän asian kahden vuoden aikana, vaikka olimme sotatilassa (sillä kuten tiedätte, Vladivostok vallattiin vasta joku viikko sitten), vaikka voimme ryhtyä vasta nyt täysin järjestelmälliseen taloustoimintaan, koska siis kuitenkin olemme saaneet aikaan sen, että paperiruplan vakauskausi on pidennyt kolmesta kuukaudesta viiteen, niin luulisin uskaltavani sanoa, että voimme olla tyytyväisiä siihen. Mehän olemme yksin. Emme ole saaneet emmekä saa mitään lainoja. Meitä ei ole auttanut yksikään niistä mahtavista kapitalistisista valtioista, jotka järjeste-

levät kapitalistista talouttaan niin „loistavasti”, etteivät tälläkään hetkellä tiedä, minne ne ovat menossa. Ne ovat luoneet Versaillesin rauhansopimuksella sellaisen finanssi-järjestelmän, josta eivät saa itsekään selvää. Jos kerran nuo kapitalistiset suurvallat hoitavat talouttaan tuolla tavalla, niin arvelen, että me takapajuiset ja valistumattomat voimme olla tyytyväisiä jo siihenkin, että olemme käsittäneet tärkeimmän: käsittäneet ruplan vakautumisen ehdot. Tämä on todistettu käytännöllä eikä millään teoreettisilla erittelyillä, ja käytäntö on mielestäni tärkeämpää kuin kaiken maailman teoreettiset väittelyt. Käytäntö puolestaan todistaa, että olemme saavuttaneet tässä suhteessa ratkaisevia tuloksia, olemme nimittäin alkaneet kehittää taloutta ruplan vakautumisen suuntaan, millä on mitä suurin merkitys kaupankäynnille, vapaalle tavaravaihdolle, talonpojille ja valtaville pientuottajajoukoille.

Siirryn nyt käsittelemään sosiaalisia tavoitteitamme. Tärkein merkitys on tietenkin talonpoikaistolla. Vuonna 1921 talonpoikaistomme valtaosa oli eittämättä tyytymätön. Sitä paitsi olimme nälänhädässä. Ja se merkitsi talonpoikaistolle mitä raskainta koettelemusta. Ja on aivan luonnollista, että ulkomailla kaikki kirkuivat silloin: „Katsokaa, siinä ovat sosialistisen taloustoiminnan tulokset”. On tietenkin aivan luonnollista, että he olivat vaiti siitä, että todellisuudessa nälänhätä oli kansalaissodan kaameita seurauksia. Kaikki tilanherrat ja kapitalistit, jotka ryhtyivät hyökkäykseen meitä vastaan vuonna 1918, esittivät asian siten, että nälänhätä on muka sosialistisen taloustoiminnan seurauksia. Nälänhätä oli todellakin suuri ja vakava onnettomuus, sellainen onnettomuus, joka uhkasi tehdä tyhjäksi kaiken organisatorisen ja vallankumouksellisen työmme.

Niinpä nyt kysynkin: miten on asianlaita nyt, tuon tavatoman suuren ja odottamattoman onnettomuuden jälkeen, sen jälkeen kun olemme siirtyneet uuteen talouspolitiikkaan, sen jälkeen kun olemme antaneet talonpojille kauppavapauden? Vastaus on selvä ja kaikille ilmeinen, nimittäin talonpoikaisto ei ole vain voittanut vuodessa nälänhätää, vaan on maksanut myös elintarvikeveroa niin paljon, että olemme jo nyt saaneet satoja miljoonia puutia viljaa, vieläpä käyttämättä juuri lainkaan pakkotoimenpiteitä. Talonpoikaiskapinat, jotka aikaisemmin, vuoteen

1921 saakka, olivat niin sanoaksemme yleinen ilmiö Venäjällä, ovat lakanneet miltei kokonaan. Talonpoikaisto on tyytyväinen nykyiseen asemaansa. Sen me voimme sanoa aivan täydellä syyllä. Mielestämme nämä todisteet ovat tärkeämpiä kuin jotkin tilastolliset todisteet. Kukaan ei epäile, ettei talonpoikaisto ole meillä ratkaiseva tekijä. Tämä talonpoikaisto on nyt siinä tilassa, ettei meidän tarvitse pelätä sen taholta mitään meitä vastaan suuntautuvaa liikettä. Me sanomme tämän täysin tietoisesti, liioittelematta. Sen me olemme jo saaneet aikaan. Talonpoikaisto voi olla tyytymätön puolelta tai toiselta valtamme toimintaan, se saattaa nurkua. Tämä on tietenkin mahdollista ja kiertämätöntäkin, sillä koneistomme ja valtiotaloutemme ovat vielä liian kehnoja voidaksemme ehkäistä sen, mutta ainakaan mitään vakavaa tyytymättömyyttä meihin ei talonpoikaiston taholta voi kerta kaikkiaan olla. Tämä on saatu aikaan vuodessa. Mielestäni se on jo sangen paljon.

Siirryn edelleen käsittelemään kevyttä teollisuutta. Meidän on nimenomaan tehtävä ero raskaan ja kevyen teollisuuden välillä, koska ne ovat erilaisessa asemassa. Mitä kevyeen teollisuuteen tulee, niin voin täydellä syyllä sanoa: siinä on havaittavissa yleistä nousua. En rupea syventymään yksityiskohtiin. Tehtävääni ei kuulu tilastotietojen esittäminen. Mutta tämä yleisvaikutelma perustuu tosiasioihin, ja voin taata, ettei sen pohjalla ole mitään väärää tai epätarkkaa. Me voimme todeta kevyen teollisuuden yleisen nousun ja sen yhteydessä tapahtuneen sekä Pietarin että Moskovan työläisten aseman tietyn parantumisen. Muilla seuduilla sitä on vähemmän havaittavissa, koska siellä on vallitsevana raskas teollisuus, joten tätä ei pidä yleistää. Kuitenkin, toistan vielä, kevyt teollisuus on ehdottomasti nousemassa, ja Pietarin ja Moskovan työläisten asema on epäilemättä parantunut. Näissä kummassakin kaupungissa oli keväällä 1921 tyytymättömyyttä työläisten keskuudessa. Nyt sitä ei ole. Me, jotka tarkkailemme päivästä päivään työläisten asemaa ja mielialoja, emme erehdy tässä kysymyksessä.

Kolmas kysymys koskee raskasta teollisuutta. Siitä minun on sanottava, että tilanne on vieläkin raskas. Tietty käänne tässä tilanteessa tapahtui vuonna 1921—1922. Näin ollen voimme toivoa, että tilanne lähiaikoina paranee. Osittain olemme jo keränneet sitä varten tarvittavia varoja.

Kapitalistisessa maassa raskaan teollisuuden tilan parantamiseen tarvittaisiin satojen miljoonien laina, mitä ilman parannus olisi mahdotonta. Kapitalististen maiden taloushistoria todistaa, että takapajuisissa maissa vain pitkäaikaiset satojen miljoonien dollarien tai kultaruplien lainat voisivat olla raskaan teollisuuden kohottamiskeinona. Meillä noita lainoja ei ole ollut, ja tähän saakka emme ole saaneet mitään. Se mitä nykyään kirjoitellaan toimiluvista ja muusta, on oikeastaan vain paperilla. Viime aikoina olemme kirjoitelleet siitä paljonkin, varsinkin myös Urquhartin toimiluvasta. Toimilupapolitiikkamme näyttää minusta kuitenkin sangen hyvältä. Mutta siitä huolimatta meillä ei vielä ole voittoa tuottavia toimiluvan perusteella toimivia yrityksiä. Pyydän, ettei tätä unohdettaisi. Näin muodoin raskaan teollisuuden tila on takapajuiselle maailmelle todellakin hyvin vaikea kysymys, koska emme ole voineet toivoa saavamme lainoja rikkailta mailta. Siitä huolimatta havaitsemme jo tuntuvaa parannusta ja huomaamme myös, että kauppatoiminnastamme olemme jo saaneet jonkin verran pääomaa. Tämä pääoma on tosin vielä kovin vaatimaton, vain hiukan yli kaksikymmentä miljoonaa kultaruplaa. Joka tapauksessa asia on pantu alulle: kauppatoiminnallamme olemme saaneet varoja, jotka voimme käyttää raskaan teollisuuden kohottamiseen. Tätä nykyä raskas teollisuutemme on joka tapauksessa vielä sangen vaikeassa asemassa. Mutta arvelen, että voimme jo yhtä ja toista säästää. Tulemme tekemään samoin edelleenkin. Meidän on nyt kuitenkin säästettävä, vaikka se tapahtuukin usein väestön kustannuksella. Pyrimme parhaillaan supistamaan valtionbudjettiamme, supistamaan valtiokoneistoamme. Sanon myöhemmin vielä muutaman sanan valtiokoneistostamme. Meidän on joka tapauksessa supistettava valtiokoneistoamme, meidän on säästettävä niin paljon kuin suinkin on mahdollista. Me säästämme kaikessa, jopa koulujenkin kustannuksella. Näin on tehtävä, koska tiedämme, että pelastamatta raskasta teollisuutta, sitä jälleenrakentamatta me emme kykene rakentamaan minkäänlaista teollisuutta, ja että ilman sitä me yleensä joudumme perikatoon itsenäisenä maana. Sen me hyvin tiedämme.

Venäjän pelastuksena ei ole ainoastaan hyvä sato talonpoikaistaloudessa — se on vielä vähän — eikä ainoastaan

se, että talonpoikaistolle kulutustarvikkeita tuottava kevyt teollisuus on hyvässä kunnossa — sekin on vielä vähän —, me tarvitsemme myös välttämättä *raskaan* teollisuuden. Mutta sen saattaminen hyvään kuntoon vaatii monia vuosia työtä.

Raskas teollisuus tarvitsee apurahoja valtiolta. Jollemme pysty niitä löytämään, olemme sivistysvaltiona, saatikka sosialistisena valtiona, tuhon omia. Siis tässä suhteessa olemme ottaneet ratkaisevan askeleen. Olemme hankkineet varoja, joita tarvitaan raskaan teollisuuden nostamiseksi jaloilleen. Tosin summa, jonka olemme tähän mennessä saaneet kokoon, on tuskin vähän yli kahdenkymmenen miljoonan kultaruplan, mutta joka tapauksessa tuo summa on olemassa, ja se on varattu yksinomaan raskaan teollisuutemme kohottamiseen.

Luulen esitelleeni teille pääpiirteissään lyhyesti kuten lupasinkin kansantaloutemme pääaineokset, ja nähdäkseni tästä kaikesta voidaan tehdä johtopäätös, että uusi talouspolitiikka on jo nyt johtanut myönteisiin tuloksiin. Meillä on jo nyt todisteita siitä, että pystymme valtiona käymään kauppaa, pitämään vankat asemat hallussamme maataloudessa ja teollisuudessa sekä menemään eteenpäin. Käytännöllinen toiminta on sen todistanut. Arvelen sen riittävän meille toistaiseksi. Meillä on vielä paljon opittavaa, ja olemme ymmärtäneet, että meidän on vielä opittava. Viisi vuotta olemme pitäneet valtaa hallussamme ja kaikki nämä viisi vuotta olemme olleet sotatilassa. Meillä on siis ollut menestystä.

Se on ymmärrettävää, koska talonpoikaisto on ollut meidän puolellamme. On vaikea antaa meille suurempaa kannatusta kuin mitä talonpoikaisto on antanut. Se on käsittänyt, että valkoisten takana ovat tilanherrat, joita se vihaa eniten maailmassa. Senpä vuoksi talonpoikaisto on kaikella innolla ja uskollisuudella kannattanut meitä. Ei ollut vaikeaa saada talonpoikaisto puolustamaan meitä valkoisilta. Talonpojat, jotka ennen vihasivat sotaa, tekivät kaikkensa valkoisia vastaan käydyn sodan hyväksi, tilanherroja vastaan käydyn kansalaissodan hyväksi. Tähän ei kuitenkaan sisältynyt vielä kaikki, sillä oikeastaan tässä oli kysymys vain siitä, jääkö valta tilanherrojen vai talonpoikien käsiin. Meille se ei vielä riittänyt. Talonpojat ymmärtävät, että olemme ottaneet vallan työläisiä varten

ja tarkoituksenamme on luoda tämän vallan avulla sosialistinen järjestelmä. Siksi meille on ollut tärkeintä sosialistisen talouden taloudellinen valmistelu. Me emme ole voineet valmistella sitä suoralta kädeltä. Meidän on ollut pakko tehdä se kiertoteitse. Valtiokapitalismi, sellaisena kuin me sen olemme maassamme pystyttäneet, on omalaa-tuista valtiokapitalismia. Se ei vastaa tavanomaista valtiokapitalismi-käsitettä. Käsissämme ovat kaikki avainasemat, käsissämme on maa, se kuuluu valtiolle. Tämä on sangen tärkeää, vaikka vastustajamme esittävätkin asian siten, ettei se merkitse muka mitään. Se on väärä kanta. Se seikka, että maa kuuluu valtiolle, on erittäin tärkeä ja sillä on myös suuri käytännöllinen merkitys taloudellisessa suhteessa. Sen olemme saaneet aikaan, ja minun on sanottava, että kaiken työmme tulee edelleenkin kehittyä vain näissä puitteissa. Olemme saaneet jo aikaan sen, että talonpoikaistomme on tyytyväinen, että teollisuus elpyy ja kaupankäynti vilkastuu. Sanoin jo, että valtiokapitalismimme eroaa kirjaimelleen ymmärretystä valtiokapitalismista siinä, että meillä on proletaarisen valtion hallussa paitsi maa, myös kaikki teollisuuden tärkeimmät osat. Ennen kaikkea olemme antaneet vuokralle tietyn osan keskiuurta ja pienteollisuutta, kaiken muun pysyessä meidän hallussamme. Mitä kaupankäyntiin tulee, haluan vielä korostaa, että pyrimme perustamaan sekayhtiöitä, että me jo perustamme niitä, s.o. yhtiöitä, joiden pääomasta osa kuuluu yksityiskapitalisteille, nimittäin ulkomaalaisille kapitalisteille, ja toinen osa meille. Tällä tavalla me ensinnäkin opimme käymään kauppaa, ja sehän meidän täytyy oppia, ja toiseksi me voimme aina, milloin vain katsomme sen tarpeelliseksi, likvidoida tuollaisen yhtiön, joten me, niin sanoaksemme, emme pane mitään vaaralle alttiiksi. Yksityiskapitalistista me sitä vastoin otamme oppia ja samalla teemme huomioita, miten voisimme nousta ja mitä virheitä teemme. Luullakseni voin rajoittua tähän.

Haluaisin kajota vielä eräisiin toisarvoisiin seikkoihin. Epäilemättä olemme tehneet ja teemme vieläkin tavattoman paljon tyhmyyksiä. Kukaan ei voi käsittää sitä paremmin eikä nähdä sitä havainnollisemmin kuin minä. (N a u r u a.) Miksi me sitten teemme tyhmyyksiä? Ymmärrettävistä syistä: ensinnäkin maamme on takapajuinen, toiseksi sivistys on maassamme minimaalinen, kolmanneksi me

emme saa apua. Yksikään sivistysvaltio ei auta meitä. Päinvastoin, kaikki ne toimivat meitä vastaan. Neljänneksi valtiokoneistomme vuoksi. Me otimme vanhan valtiokoneiston, ja se oli meidän onnettomuutemme. Valtiokoneisto toimii hyvin usein meitä vastaan. Asia oli siten, että vuonna 1917, sen jälkeen kun olimme ottaneet vallan, valtiokoneisto sabotoi meitä. Silloin pelästyimme kovin ja pyysimme: „Olkaa niin hyvät ja palatkaa takaisin”. Ja niinpä kaikki palasivat ja siinä oli meidän onnettomuutemme. Meillä on nyt suunnaton määrä virkailijoita, mutta meillä ei ole kylliksi sivistyneitä voimia kyetäksemme todella johtamaan heitä. Käytännössä käy hyvin usein niin, että täällä ylhäällä, missä meillä on valtiovalta käsissämme, koneisto jotenkuten toimii, kun sitä vastoin alhaalla he määräilevät oman mielensä mukaisesti ja määräilevät niin, että heidän toimintansa muodostuu useinkin toimenpiteidemme vastustamiseksi. Ylhäällä meillä on, en tiedä paljonko, mutta arvelen, että joka tapauksessa vain muutamia tuhansia, enintään joitakin kymmeniä tuhansia omia ihmisiä. Mutta alhaalla on satoja tuhansia entisiä tsaarilta ja porvarilliselta yhteiskunnalta saamiamme virkamiehiä, jotka toimivat osaksi tietoisesti, osaksi tiedottomasti meitä vastaan. Tässä suhteessa ei voida lyhyessä ajassa tehdä mitään, se on varmaa. Tässä suhteessa meidän täytyy tehdä vuosikausia työtä, ennen kuin voimme parantaa virkakoneistoa, tehdä muutoksia siihen ja saada mukaan uusia voimia. Sitä me teemmekin verrattain nopeassa, ehkäpä liiankin nopeassa tahdissa. On perustettu neuvostokouluja ja työläistiedekuntia, useat sadat tuhannet nuoret opiskelevat, opiskelevat kenties liiankin nopeasti, mutta joka tapauksessa työ on jo alulla ja arvelen, että tämä työ kantaa hedelmänsä. Ellemme hätiköi liiaksi työssämme, niin muutaman vuoden kuluttua meillä on koko joukko nuorta väkeä, joka pystyy muuttamaan perusteellisesti virkakoneistomme.

Sanoin, että olemme tehneet tavattoman paljon tyhmyyksiä, mutta minun on sanottava tässä suhteessa yhtä ja toista vastustajistammekin. Kun vastustajamme tekevät meille huomautuksia ja sanovat, että nähkääs Lenin itsenkin tunnustaa, että bolshevikit ovat tehneet tavattoman paljon tyhmyyksiä, niin haluan vastata siihen: aivan niin, mutta tiedättekö, että meidän tyhmyytemme ovat sentään

kokonaan toista laatua kuin teidän. Olemme vasta alkaneet opiskella, mutta opiskelemme niin järjestelmällisesti, että olemme varmoja siitä, että saavutamme hyviä tuloksia. Mutta koska vastustajamme, t.s. kapitalistit ja II Internationalen sankarit, korostavat meidän tekemiämme tyhmyyksiä, katson sopivaksi esittää vertailun vuoksi erään kuuluisan venäläisen kirjailijan sanat, joita hieman muuttan niin että ne kuuluvat näin: kun bolshevikit tekevät tyhmyyksiä, niin bolshevikki sanoo: „Kaksi kertaa kaksi on viisi”, mutta kun hänen vastustajansa, t.s. kapitalistit ja II Internationalen sankarit, tekevät tyhmyyksiä, niin he saavat tulokseksi: „Kaksi kertaa kaksi on steariinikynttilä”. Se on helposti todistettavissa. Ottakaa esimerkiksi sopimus, jonka Amerikka, Englanti, Ranska ja Japani solmivat Koltshakin kanssa. Kysyn teiltä, onko maailmassa valistuneempia ja mahtavampia suurvaltoja kuin nämä? Mutta kuinkas kävi? Ne lupasivat auttaa Koltshakia puntarointimatta asiaa etukäteen, harkitsematta ja tekemättä havaintojaan. Se oli fiasko, jota mielestäni ihmisjärjen kannalta on vaikea edes ymmärtää.

Tai toinen esimerkki, vieläkin läheisempi ja tärkeämpi: Versaillesin rauha. Kysyn teiltä, mitä nuo „mainetta näyttäneet” „suurvallat” saivat sillä aikaan? Miten ne pystyvät nyt löytämään ulospääsyn tuosta kaaoksesta ja tolkuttomuudesta? Arvelen, etten liioittele, jos toistan, etteivät meidän tekemämme tyhmyydet ole vielä mitään verrattuina niihin tyhmyyksiin, joita kapitalistiset valtiot, kapitalistinen maailma ja II Internationale yhdessä tekevät. Sen vuoksi minusta tuntuu, että maailmanvallankumouksen perspektiivit — aihe, jota minun on lyhyesti kosketeltava — ovat suotuisat. Ja eräällä tietyllä ehdolla ne muuttuvat luullakseni vieläkin paremmiksi. Näistä ehdoista haluaisin sanoa muutaman sanan.

Vuonna 1921 me hyväksyimme III kongressissa erään päätöslauselman kommunististen puolueiden järjestöraakenteesta sekä niiden työmenetelmistä ja toiminnan sisällöstä. Päätöslauselma on mainio, mutta miltei läpeensä venäläinen, t.s. kaikki on otettu Venäjän oloista. Tämä on sen hyvä puoli, mutta samalla myös sen huono puoli. Päätöslauselma on huono siksi, koska olen vakuuttunut, että tuskin kukaan ulkomaalainen jaksaa sitä lukea — luin tuon päätöslauselman uudelleen ennen tätä puhettani. Ensinnäkin

se on liian pitkä, siinä on 50 pykälää ellei enemmänkin. Ulkomaalaiset eivät tavallisesti jaksa lukea sellaisia tekeleitä. Toiseksi, vaikka se luettaisiinkin, niin kukaan ulkomaalainen ei sitä ymmärrä ja nimenomaan siksi, että se on liian venäläinen. Ei sen vuoksi, että se on kirjoitettu venäjäksi,— se on käännetty mainiosti kaikille kielille,— vaan siksi, että sen henki on läpeensä venäläinen. Ja kolmanneksi, jos joku ulkomaalainen poikkeustapauksessa sen vielä ymmärtääkin, niin hän ei pysty sitä täyttämään. Tämä on päätöslauselman kolmas puutteellisuus. Olen keskustellut muutamien tänne saapuneiden valtuutettujen kanssa ja toivon, että kongressin jatkuessa, vaikka en itse voikaan siihen osallistua — tätä en valitettavasti voi tehdä —, saan vielä keskustella yksityiskohtaisesti useiden eri maista saapuneiden valtuutettujen kanssa. Olen tullut siihen käsitykseen, että hyväksymällä tämän päätöslauselman teimme suuren virheen, nimittäin katkaisimme itse itseltämme tien vastaiseen menestykseen. Kuten jo sanoin, päätöslauselma on laadittu mainiosti, olen valmis panemaan nimeni sen kaikkien 50 tai useammankin pykälän alle. Mutta me emme ymmärtäneet, miten meidän on esitettävä venäläiset kokemukset ulkomaalaisille. Kaikki, mitä päätöslauselmassa on sanottu, on jäänyt kuolleeksi kirjaimeksi. Emmekä me voi päästä pitemmälle elleme tätä käsitä. Arvelen, että nyt, kun on kulunut viisi vuotta Venäjän vallankumousta, meidän kaikkien niin venäläisten kuin ulkomaalaistenkin toverien tärkein tehtävä on opiskella. Me olemme saaneet opiskelumahdollisuuden vasta nyt. En tiedä kuinka kauan meillä on tuo mahdollisuus. En tiedä, kuinka kauan kapitalistiset suurvallat antavat meille mahdollisuuden opiskella rauhassa. Mutta meidän on käytettävä kaikki taistelutoiminnasta ja sodasta vapaat hetket siihen, että opiskelemme ja vieläpä alusta alkaen.

Todistuksena siitä on koko puolueen ja Venäjän kaikkien väestökerrosten tiedonjano. Tämä opinhalu osoittaa, että mitä tärkein tehtävämme tätä nykyä on: oppia ja oppia. Mutta ulkomaalaistenkin toverien on opiskeltava, ei siinä mielessä kuin meidän on opittava — lukemaan, kirjoittamaan ja ymmärtämään lukemaamme, mitä meiltä vielä puuttuu. Kiistellään siitä, mikä on proletaarista ja mikä porvarillista kulttuuria? Jätän tämän kysymyksen avoimeksi. Joka tapauksessa on varmaa, että meidän on opit-

tava ennen kaikkea lukemaan, kirjoittamaan ja ymmärtämään lukemaamme. Sitä ulkomaalaisten ei tarvitse tehdä. He tarvitsevat jo jotain korkeampaa: siihen kuuluu ennen kaikkea sekin, että hekin käsittäisivät, mitä me olemme kirjoittaneet kommunististen puolueiden järjestö-rakenteesta ja minkä ulkomaalaiset toverit ovat allekirjoittaneet lukematta ja asiaa käsittämättä. Sen pitää tulla heidän ensimmäiseksi tehtäväkseen. Tuo päätöslauselma on pantava täytäntöön. Sitä ei voida tehdä yhdessä yössä, sellainen olisi kerrassaan mahdotonta. Päätöslauselma on liian venäläinen: se kuvaa venäläisten käytäntöä ja on siitä syystä ulkomaalaisille aivan käsittämätön, eivätkä nämä voi tyytyä ripustamaan sitä kuin jumalankuvaa nurkkaan ja rukoilemaan sen edessä. Siten ei saavuteta mitään. Heidän on omaksuttava osa venäläisten kokemuksesta. Miten se tapahtuu, sitä en tiedä. Kenties esimerkiksi Italian fasistit tekevät meille suuren palveluksen osoittamalla italialaisille, etteivät he ole vielä kyllin valistuneita ja ettei heidän maallaan ole vielä takeita mustasotnialaisia ¹²⁹ vastaan. Siitä saattaa olla suurta hyötyä. Meidän, venäläisten, on niin ikään etsittävä keinoja selvittääksemme ulkomaalaisille tämän päätöslauselman perusajatuksukset. Muuten he eivät lainkaan pysty täyttämään tätä päätöslauselmaa. Olen varma siitä, että tässä kohden meidän on sanottava ei ainoastaan venäläisille, vaan myös ulkomaalaisille tovereille, että nyt alkavana ajanjaksona on tärkeintä opiskelu. Me opiskelemme yleensä. Heidän taas on opiskeltava siinä erikoisessa mielessä, että he voisivat todella käsittää vallankumouksellisen työn järjestöperiaatteet, rakenteen, menetelmät ja sisällön. Kun näin tapahtuu, niin silloin, siitä olen varma, maailmanvallankumouksen näköalat eivät ole ainoastaan hyvät, vaan ne ovat suorastaan oivalliset. (Myrskyisiä, kauan kestäviä suosionosoituksia. Kuuluu huutoja: „Eläköön meidän toveri Lenin!”, jotka aiheuttavat uuden suosionmyrskyn.)

„Pravda” № 258,
marraskuun 15 pnä 1922

Julkaistaan tiedonantolehden „Bjulleten
IV kongressa Kommunistiŝheskogo
Internatsionala” 8. numeron (marraskuun
16 pnä 1922) tekstistä, joka on tarkistettu
V. I. Leninin korjaaman saksankielisen
pikakirjoitteen mukaan